

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 11, 2020

Nummer 11, 2020

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hof

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2020:1571](#) 14-05-2020

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2020:1173](#) 28-04-2020

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2020:1164](#) 28-04-2020

Rechtbank

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2020:4291](#) 13-05-2020

[Rechtbank Oost-Brabant, ECLI:NL:RBOBR:2020:2590](#) 06-05-2020

[Rechtbank Oost-Brabant, ECLI:NL:RBOBR:2020:2533](#) 04-05-2020

[Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2020:1822](#) 22-04-2020

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2020:1845](#) 17-04-2020

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2020:3354](#) 08-04-2020

RECHTSPRAAK

Ontferd gehandicapt kind. Bewindvoerder krijgt door maatwerkoplossing machtiging om af te zien van beroep op legitieme portie.

X is door een meervoudige handicap wilsonbekwaam en heeft een beperkte levensverwachting. Zijn vermogen is onder meerderjarigenbewind gesteld (art. 1:431 BW). X geniet een Wajong-uitkering.

X is ontferd door zijn vader. De ongehuwde partner van de vader is enig erfgenaam en executeur. Het testament bepaalt dat de legitieme van X pas opeisbaar is bij het overlijden van de partner (art. 4:82 BW). De kantonrechter heeft de meerderjarigenbewindvoerder geen machtiging verleend voor het namens X afzien van een beroep op de legitieme (art. 1:441 BW). Volgens de partner heeft X feitelijk geen behoefte aan geld en heeft erflater willen voorzien in haar verzorging. De partner gaat als belanghebbende (als executeur en erfgenaam) met succes in hoger beroep (art. 358 lid 3 Rv).

Het hof is niet zonder meer bereid de machtiging te verlenen (zie ook de tussenbeschikkingen ECLI:NL:GHSHE:2019:4208 en ECLI:NL:GHSHE:2020:381). Niet voorzien kan worden hoeveel geld X in de toekomst nog nodig kan hebben voor bijvoorbeeld een hogere eigen bijdrage, en een scenario waarbij X structureel meer geld (dan de Wajong-uitkering) kan uitgeven is nooit onderzocht. Anderzijds geldt dat X, gelet op zijn beperkte levensverwachting, meer belang heeft bij een betaling aanstonds dan een mogelijke legitieme portie in de verre toekomst. De belangen van X en de partner afwegend en kijkend naar de uitzonderlijke situatie waarin X zich bevindt, vindt het hof dat gezocht moet worden naar een maatwerkoplossing. De partner doet daartoe een voorzet waarin het hof zich grotendeels kan vinden.

Nadat door de partner 75.000 euro aan een nieuw opgerichte stichting is overgemaakt, die dit zal besteden ten behoeve van X en zijn verzorging, geeft het hof de bewindvoerder machtiging om af te zien van inroeping van de legitieme.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 14-05-2020

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2020:1571

Zaaknummer: 200.264.609_01

Rechters: R.R.M. de Moor, A.P. Zweers-van Vollenhoven en M. Breur

Wetsartikelen: 1:431 BW, 1:441 BW, 4:82 BW en 358 Rv

RECHTSPRAAK

***Schenkbelasting en repeterende schenking in afzonderlijke akten.
Geen periodieke uitkering.***

In 2013 hebben ouders in vijf afzonderlijke notariële akten van schenking aan hun kind vijfmaal 10.000 euro geschonken, onder de opschortende voorwaarde dat de langstlevende van de ouders in leven zou zijn op 1 januari 2014, 2015, 2016 respectievelijk 1 januari 2017. De schenkingen zijn voorts herroepelijk.

De inspecteur belast de vijf schenkingen als periodieke uitkering in de zin van artikel 18 lid 2 SW 1956, gelet op de samenhang tussen de schenkingen. De rechtbank vernietigt de aanslag.

Volgens de rechtbank heeft de schenking van een periodieke uitkering als kenmerk dat in één rechtshandeling een stamrecht wordt geschonken waarbij het totaal aan uit te keren termijnen afhankelijk is van een onzekere gebeurtenis. In dit geval kan niet gesproken worden van een dergelijke schenking, gelet op het feit dat er vijf afzonderlijke rechtshandelingen tot stand zijn gekomen.

De vervolgvraag of de op één dag gepasseerde vijf akten van schenking voor de toepassing van de Successiewet 1956 moeten worden samengenomen, beantwoordt de rechtbank ook ontkennend. Niet valt in te zien waarom de fiscale gevolgen van het vrijwel gelijktijdig overeenkomen van de schenkingen niet aanvaardbaar zou zijn gelet op de strekking van de belastingwet. Daarbij geldt dat voor de totstandkoming van een schenking onder opschortende voorwaarde – in afwijking van het civiele recht – voor de schenkbelasting wordt aangesloten bij de vervulling van die voorwaarde (art. 1 lid 9 SW 1956). Dat maakt het moment van het sluiten van de overeenkomst van ondergeschikt belang, ook als op één dag op vrijwel hetzelfde moment meerdere overeenkomsten worden gesloten.

In de parlementaire stukken is wel gesproken is over een zogeheten ‘repeterende schenking’ in de vorm van meerdere schenkingen bij één overeenkomst. In het onderhavige geval is geen sprake van één enkele overeenkomst, maar is sprake van vijf afzonderlijke overeenkomsten, aldus de rechtbank. De rechtbank ziet geen aanleiding om in dit geval een samenstel van rechtshandelingen aan te nemen.

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 17-04-2020

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2020:1845

Zaaknummer: AWB - 18 _ 6433

Rechters: S.A.J. Bastiaansen, C.A.F.M. Stassen en I.J.F.A. van Vijfeijken

Wetsartikelen: 1 SW 1956 en 18 SW 1956

RECHTSPRAAK

Berekening legitieme portie. Gift uit morele verplichting tot onderhoud.

Moeder heeft dochter onterfd. De zoon is enig erfgenaam. De dochter beroept zich op haar legitieme portie. De kinderen verschillen van mening over de omvang van de legitieme, de rechtbank stelt deze vast.

Een punt van geschil betreft een bedrag dat de zoon van moeder heeft ontvangen ter aflossing van zijn hypotheek. Volgens de dochter is dit een gift die meetelt voor de legitimaire massa (art. 4:67 BW). De zoon stelt daartegenover dat sprake is van een gift in de zin van artikel 4:69 lid 1 onder a BW, omdat de bank zonder aflossing zou overgaan tot veiling van de woning. Hiermee staat volgens de rechtbank nog niet vast dat moeder moreel verplicht was tot onderhoud van de zoon. De gift telt wel mee voor de legitimaire massa.

Voorts oordeelt de rechtbank dat de kosten van de depotakte – over de verkoopopbrengst van de boedelwoning – geen kosten van de nalatenschap zijn. Het zijn kosten die partijen zelf hebben gemaakt omdat ze er niet samen uitkwamen. Deze kosten worden niet bij de berekening van de legitimaire massa betrokken.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 13-05-2020

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2020:4291

Zaaknummer: C/10/577260 / HA ZA 19-613

Rechters: C. van Steenderen-Koornneef

Wetsartikelen: 4:67 BW en 4:69 BW

RECHTSPRAAK

Schenken. Corona-crisis geen aanleiding voor machtiging bewindvoerder.

De meerderjarigenbewindvoerder van X, die wilsonbekwaam is, verzoekt machtiging voor het doen van schenkingen aan de (klein)kinderen van X (art. 1:441 BW). Door het voortschrijdende ziekteproces van X heeft X haar ruime financiële middelen niet meer nodig. Voorts zouden de schenkingen in overeenstemming zijn met de wensen van X en ten tijde van de Corona-crisis een welkome aanvulling voor de zzp'ers onder ons, aldus de bewindvoerder.

De kantonrechter wijst de machtiging af. Het laatste argument betreft het belang van de beoogde begiftigden, niet dat van X. Voorts ontbreekt een schenkingstraditie. De eenmalige machtiging voor schenkingen na de verkoop van de woning van X in 2019, maakt dat niet anders.

Instantie: Rechtbank Oost-Brabant

Datum uitspraak: 06-05-2020

ECLI: ECLI:NL:RBOBR:2020:2590

Zaaknummer: 8475719

Wetsartikelen: 1:441 BW

RECHTSPRAAK

Geschil tussen drie executeurs-erfgenamen over tegeldemaking woning. Geen machtiging tot beheer, wel tot tegeldemaking.

Moeder laat drie kinderen als erfgenamen achter. Zij zijn tevens executeur, met gezamenlijke bevoegdheid. Op enig moment is kind X in de woning van moeder gaan wonen. Kinderen Y en Z willen de woning verkopen. In dat kader vragen zij in dit kortgeding machtiging tot het beheer van de nalatenschap en ontruiming van de woning.

De beheersmachtiging wijst de kortgedingrechter af. Machtiging zou betekenen dat X als mede-executeur buitenspel wordt gezet. Indien Y en Z het volledige beheer over de nalatenschap willen verkrijgen, kunnen zij het ontslag van X als mede-executeur verzoeken (art. 4:149 BW).

De vordering tot ontruiming wijst de kortgedingrechter ook af. X bewoont de woning met toestemming en van het einde van zijn gebruiksrecht is niet gebleken.

Ten slotte vragen X en Y machtiging om de woning te gelde te maken (art. 3:174 BW). Deze machtiging wordt verleend. X kan de woning niet overnemen. Het is voldoende duidelijk dat de woning verkocht moet worden en dat X daar niet aan zal meewerken.

Instantie: Rechtbank Oost-Brabant

Datum uitspraak: 04-05-2020

ECLI: ECLI:NL:RBOBR:2020:2533

Zaaknummer: C/01/356281 / KG ZA 20-140

Rechters: E. Loesberg

Wetsartikelen: 3:174 BW en 4:149 BW

RECHTSPRAAK

Tuchtrecht. Geen geheimhoudingsplicht notaris over totstandkoming akte. Opnemen ondervingsbepaling testament niet tuchtrechtelijk verwijtbaar.

Een (intussen oud-)notaris heeft voor X meerdere akten opgesteld, waaronder huwelijkse voorwaarden en testamenten. In het laatste testament staat een ondervingsbepaling. De erfgenaam die 'enige bepaling van deze uiterste wilsbeschikking betwist en daartoe een rechtsvordering aanhangig maakt of de nietigheid van deze uiterste wilsbeschikking of enig onderdeel daarvan op welke grond dan ook inroept' wordt onterfd. Na het overlijden van de echtgenoot van X wordt het vermogen van X (hoogbejaard) onder bewind gesteld van haar jongere zus en nichtje.

De bewindvoerders stellen de notaris vragen over de totstandkoming van de akten, in het licht van de toenmalige wilsbekwaamheid van X. De notaris beroept zich op zijn geheimhoudingsplicht.

Volgens vaste rechtspraak strekt de geheimhoudingsplicht van een notaris zich niet uit tot de wijze waarop een notaris te werk gaat (ECLI:NL:GHAMS:2007:AZ8646 en ECLI:NL:GHAMS:2017:8). Deze regel geldt niet alleen voor de notaris jegens wie een tuchtklacht is ingediend, maar ook voor de notaris aan wie zoals hier door iemand die daarbij een redelijk belang heeft vragen worden gesteld over de gang van zaken rond het tot stand komen van een akte. Zou dit anders zijn, dan zou een persoon die het bedoelde redelijke belang heeft, gedwongen zijn een klacht in te dienen om de notaris tot spreken te bewegen. Het is overigens de vraag of en in hoeverre de notaris zich jegens de vertegenwoordigers van X, zijn eigen cliënte, zou kunnen beroepen op geheimhouding. Als de notaris meende dat bepaalde zaken toch onder zijn geheimhoudingsplicht vielen, had hij daarover uitleg moeten geven, hetgeen hij heeft nagelaten. Het hof geeft de (oud-)notaris hiervoor een waarschuwing.

Ook verwijten de bewindvoerders de notaris dat hij met de ondervingsbepaling een ongeldige bepaling in het testament heeft opgenomen. Het hof acht dit niet tuchtrechtelijk verwijtbaar. Het hof oordeelt als tuchtrechter niet of de bepaling rechtsgeldig is. Het is in elk geval niet zo algemeen aanvaard dat de bepaling nietig is, dat reeds op die grond zou

moeten worden aangenomen dat het tuchtrechtelijk verwijtbaar zou zijn om die bepaling in een testament op te nemen. Een hoogleraar heeft desgevraagd de geldigheid van de ontervingsbepaling betwijfeld maar niet geheel uitgesloten. Bovendien kan niet zonder meer worden aangenomen dat deze bepaling de belangen van de erfgenamen daadwerkelijk heeft geschaad, al gaat er een zekere afschrikkende werking van uit.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 28-04-2020

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2020:1164

Zaaknummer: 200.266.225/01 NOT

Rechters: J.H. Lieber, G.C.C. Lewin en J.L.G.M. Mertens

Wetsartikelen: 1:115 BW

RECHTSPRAAK

***Tuchtrecht. Notaris schrijft zich niet in als boedelnotaris.
Waarschuwing.***

De partner van erflater klaagt dat de tot boedelnotaris benoemde notaris zich niet als zodanig heeft ingeschreven in het boedelregister (art. 4:197 lid 1 BW). De partner is geen erfgenaam maar via een verblijvingsbeding met erflater belanghebbende. Het hof geeft de partner gelijk en vindt dat de notaris onzorgvuldig heeft gehandeld door artikel 4:197 lid 1 BW – dat ertoe strekt dat derden kunnen nagaan wie de persoon van de erflater in het rechtsverkeer voortzet – niet na te leven. De notaris krijgt een waarschuwing. Irrelevant is of de partner schade heeft geleden en dat de partner wist van de benoeming. Ook irrelevant is dat de inschrijving geen constitutief vereiste is om boedelnotaris te zijn.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 28-04-2020

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2020:1173

Zaaknummer: 200.263.018/01 NOT

Rechters: J.W.M. Tromp, A.D.R.M. Boumans en M. Bijkerk

Wetsartikelen: 4:197 BW

RECHTSPRAAK

Drie-sterren-executeur. Partiële verdeling. Tijdstip rekening en verantwoording.

Erflater heeft kind X tot executeur en afwikkelingsbewindvoerder benoemd, tot drie-sterren-executeur dus, met verdelingsbevoegdheid. Het afwikkelingsbewind eindigt uiterlijk vijf jaar na erflaters overlijden. De taak van X als executeur is nog niet geëindigd, het afwikkelingsbewind al wel.

Een ander kind stelt dat met X afspraken zijn gemaakt over een partiële verdeling van de nalatenschap. De rechtbank benoemt het uitgangspunt van artikel 4:145 BW dat de executeur moet zijn voltooid alvorens de nalatenschap kan worden verdeeld. Dat geldt ook voor partiële verdeling (art. 3:179 BW). Op grond van artikel 4:145 lid 1 BW geldt een uitzondering als de executeur medewerking verleent aan de (partiële) verdeling of er een machtiging van de kantonrechter is verstrekt. De ratio hiervan is dat het beschikken door de erfgenamen over de goederen van de nalatenschap tot gevolg heeft dat deze goederen niet meer onder het beheer van de executeur vallen, waardoor de executeur deze niet meer te gelde kan maken ter voldoening van de schulden van de nalatenschap. In casu heeft het andere kind niet aangetoond dat met X verdelingsafspraken zijn gemaakt.

Een ander geschil betreft de rekening en verantwoording door X als afwikkelingsbewindvoerder. Aangezien X nog executeur is, hoeft X volgens de rechtbank nog geen rekening en verantwoording als bewindvoerder af te leggen, ook al is het bewind al geëindigd. Gelet op de gecombineerde taak als executeur en afwikkelingsbewindvoerder en het feit dat de regeling omtrent het afleggen van rekening en verantwoording is opgenomen onder het kopje executeur en afwikkelingsbewindvoerder, moet het testament zo worden uitgelegd (art. 4:46 BW) dat X rekening en verantwoording moet afleggen als zijn taak als drie-sterren-executeur is geëindigd. Die uitleg is ook niet in strijd met artikel 4:161 BW, aldus de rechtbank.

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 22-04-2020

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2020:1822

Zaaknummer: 193607 HA ZA 19-158

Rechters: M. Sanna

Wetsartikelen: 4:46 BW, 4:145 BW, 4:161 BW en 3:179 BW

RECHTSPRAAK

***Periodieke uitkering langstlevende. Via aanpassing
stamrechtovereenkomst in plaats van testament. Schenking ter zake
des doods?***

Een dag voor zijn overlijden heeft erflater een geregistreerd partnerschap gesloten met zijn partner, onder koude uitsluiting. Hij heeft zijn drie kinderen tot enige erfgenamen benoemd. Erflater wilde dat zijn partner na zijn overlijden een levenslange netto periodieke uitkering van € 3.000 per maand zou krijgen. Via een notaris en een accountant was erflater ervan op de hoogte dat hij dit kon regelen ofwel in zijn testament ofwel door een aanvulling op zijn stamrechtovereenkomst met zijn stamrecht bv, in de zin dat zijn recht op de lijfrente-uitkering na zijn overlijden zou overgaan op de partner. De accountant rekende (onder voorbehoud en op basis van beperkte gegevens) voor dat de tweede optie – het addendum op de stamrechtovereenkomst – per saldo voordeliger was, waarna erflater hiervoor koos. Erflater ondertekende de door de accountant voorbereide aanvullende overeenkomst tijdens een huisbezoek van de notaris, kort voor zijn overlijden.

Na het overlijden blijkt dat het berekende doelvermogen ontoereikend is om de gewenste netto-uitkering te realiseren. De bv betaalt de partner daarom minder dan € 3.000 netto per maand uit. De partner vordert het verschil van de bv respectievelijk de erfgenamen, stellende dat zij met erflater was overeengekomen dat zij € 3.000 netto uitgekeerd zou krijgen, als onderdeel van de afspraak dat zij elkaar als erfgenaam zouden uitsluiten.

Volgens de rechtbank heeft de partner onvoldoende aangetoond dat een rechtens afdwingbare overeenkomst tussen haar en erflater tot stand is gekomen. Voor zover een relatie bestaat met de onterving, is de overeenkomst nietig (art. 4:4 lid 2 BW).

Volgens de bv behelst het addendum een schenking ter zake des doods aan de partner, die is vervallen doordat deze niet notarieel is vastgelegd (art. 7:177 BW). Volgens de rechtbank is sprake van voldoening aan een natuurlijke verbintenis (art. 6:3 lid 2 onder b BW), zodat artikel 7:177 BW niet van toepassing kan zijn. Ook het handelen van de notaris, die over het addendum in gesprek is geweest met erflater, bevestigt volgens de rechtbank dat aan de objectieve maatstaf voor het bestaan van een natuurlijke verbintenis is voldaan. De notaris

was immers aanwezig bij de ondertekening en kennelijk ervan overtuigd dat het ging om de naleving van een natuurlijke verbintenis. Anders had de notaris er wel voor gezorgd dat het addendum in de vorm van een notariële akte was gepasseerd, aldus de rechtbank.

De rechtbank concludeert dat de partner recht heeft op een uitkering van de bv op basis van de stamrechtovereenkomst. Niet minder, maar ook niet meer. De rechtbank beseft dat de partner met dit oordeel in zoverre te kort wordt gedaan, dat zij niet krijgt wat erflater haar wilde nalaten. Dit is terug te voeren op erflaters keuze, gebaseerd op een (overigens niet-vlekkeloze) berekening onder voorbehoud van de accountant.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 08-04-2020

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2020:3354

Zaaknummer: C/09/571347 / HA ZA 19-341

Rechters: A.C. Bordes

Wetsartikelen: 7:177 BW en 6:3 BW